
A Pals per Pals

Autor:

Data de publicació: 14-03-2019

La revista Sàpiens d'aquest mes ha engegat una agra polèmica entre historiadors catalans. Dedica set pàgines, set, a mirar de rebatre les recerques de l'Institut Nova Història (INH), encapçalat per Jordi Bilbeny. La història és consciència col·lectiva i el relat de fets antics té un impacte directe sobre el nostre present. Si féssim l'exercici d'imaginar que la ciutat de Girona la fundaren una colla de vietnamites, de ben segur que interpretariem d'una altra manera el tarannà gironí, encara que tampoc no tinguéssim res a veure amb aquells pioners. El drama és que la historiografia catalana és castellanodependent i els intents de l'INH per fer-ne una altra lectura són motiu de riota. És el cas de Cristòfor Colom. A Sàpiens no en discuteixen la catalanitat sinó que hagués sortit del port empordanès de Pals.

Jordi Álvarez 21.03.2019 | 01:03

La revista Sàpiens d'aquest mes ha engegat una agra polèmica entre historiadors catalans. Dedica set pàgines, set, a mirar de rebatre les recerques de l'Institut Nova Història (INH), encapçalat per Jordi Bilbeny.

La història és consciència col·lectiva i el relat de fets antics té un impacte directe sobre el nostre present. Si féssim l'exercici d'imaginar que la ciutat de Girona la fundaren una colla de vietnamites, de ben segur que interpretariem d'una altra manera el tarannà gironí, encara que tampoc no tinguéssim res a veure amb aquells pioners. El drama és que la historiografia catalana és castellanodependent i els intents de l'INH per fer-ne una altra lectura són motiu de riota.

És el cas de Cristòfor Colom. A Sàpiens no en discuteixen la catalanitat sinó que hagués sortit del port empordanès de Pals. De fet, si vaig conèixer l'INH és perquè per transmissió familiar m'havia arribat que Colom era fill de Barcelona. A més, el primer historiador que va demostrar l'origen català de Colom no era d'aquí sinó que va ser el peruà Luis de Ulloa.

Per fer aquella empresa de Colom, calia una noblesa compromesa, un finançament, un pòsit intel·lectual que permetés descobrir les úniques rutes viables d'anada i tornada, com també una escola de cartografia, drassanes, una densa experiència en els afers de la mar i un Papa a Roma, elements tots ells que no trobem ni al Palos andalusí ni a cap de les Castelles.

Sí que hauria de ser motiu de riota que l'historiador oficial defensés que Colom va desembarcar a Sevilla i després de tres dies caminant, arribés a Barcelona. Ni en Kilian Jornet! En tres dies sí que hauria pogut anar de Pals a Barcelona.

Són només algunes de les evidències que assenyalen Pals com a port clau per a l'expedició, capitanejada pel gironí Pere Margarit, tal com diuen els papers de Simancas, oblidats en la foscor de la dictadura. El cas Colom podria ser el punt d'entesa entre els historiadors d'un i altre bàndol, per poc que en parlessin. I també Cervantes. D'altres personatges com Da Vinci o Erasme de Rotterdam, les evidències són massa febles.

De tot plegat, sorprèn que entre totes les pàgines web que conjecturen sobre el passat català, l'enemic a batre hagi estat l'INH. Alguna tecla bona hauran tocat. Però també sorprèn la manera de rebatre els arguments, amb el típic comentari de la catalanitat del primer home que trepitjà la Lluna o dels extraterrestres que van aixecar les piràmides, refutacions que, amb tots els respectes, són més pròpies dels necis. Si de la polèmica en sortís un debat intel·lectual d'alta volada, tot això que haurem guanyat.